

มีอบ แบบไม่กดดัน มีได้หรือไม่ในสังคมไทย ?

นายนพดล ปกรณ์นิมิตติ

อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

noppadon.pa@spu.ac.th

การประชุมของประชาชน กลุ่มต่างๆ เพื่อเรียกร้องสิทธิ และประโยชน์ให้กับกลุ่มของตน จากนายจ้าง หรือภาครัฐ เป็นสิ่งที่มีมาในสังคมไทย เป็นระยะเวลายาวนานแล้ว เช่น การชุมนุมของกลุ่มลูกจ้าง หรือสหภาพลูกจ้าง เพื่อเรียกร้องสิทธิ หรือ การชุมนุมของพี่น้องประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากการเวนคืนที่ดิน ชาวนาที่ได้รับความทุกข์ร้อนจากปัญหาหนี้สิน ฯลฯ สังคมไทยจึงมิได้พึงรู้จักหรือพึงอยู่กับเรื่องการชุมนุมของประชาชน เพียงแค่ระยะเวลา 3-4 ปีที่ผ่านมา

ในการชุมนุมหน้าทำเนียบรัฐบาลในอดีตยุคก่อนๆที่ผ่านมา แม้จะมีผู้คนไปอยู่หน้าทำเนียบรัฐบาลเป็นจำนวนมาก จนทำให้การจราจรติดขัด แต่เมื่อก่อนกลุ่มผู้ชุมนุมได้ยื่นข้อเรียกร้อง และฝ่ายรัฐ ออกมารับหนังสือ และมีการสัญญาจะทำตามข้อเรียกร้อง บรรดากลุ่มผู้ชุมนุมก็สลายตัวไป

กรณีการชุมนุมที่ยืดเยื้อบริเวณหน้าทำเนียบ แม้จะมีการชุมนุมที่ยาวนานเป็นเวลาหลายสิบวัน ก็มีได้มีการชุมนุมปิดถนนหน้าทำเนียบ จนทำให้เกิดการจราจรที่ติดขัด แต่ประการใด

การชุมนุมของประชาชน โดยหลักการ ควรต้องทำความเข้าใจก่อนว่าเป็นเรื่องปกติ ในสังคมประชาธิปไตยที่บรรดาพี่น้องประชาชน มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ฝ่ายรัฐรับทราบความต้องการของภาคประชาชน

ดังความในบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 63 ที่บัญญัติว่า “ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก ”

การชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ จึงถือได้ว่าเป็นเสรีภาพของประชาชนทุกคนภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

ในทางวิชาการพยายามอธิบายความว่า สิทธิเสรีภาพตามมาตรา 63 นี้ มิใช่สิทธิเสรีภาพที่รัฐสามารถจำกัดได้เลยดังเช่น เสรีภาพในการนับถือศาสนา การนับถือศาสนาถือเป็นเสรีภาพของปัจเจกชน ที่ฝ่ายรัฐเข้าไปแตะต้องมิได้ แต่ในขณะที่เสรีภาพในการชุมนุม ถือเป็นสิทธิสัมพัทธ์ ที่

อาจสามารถถูกจำกัดได้ เพราะการใช้เสรีภาพในการชุมนุม ถ้าไม่มีขอบเขต ย่อมมีโอกาสที่จะก้าวล่วงไปกระทบสิทธิเสรีภาพของคนอื่นได้ เช่น การชุมนุมปิดถนน ฯลฯ

การจำกัดเสรีภาพในการชุมนุม เพื่อมิให้เกิดการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น จึงมิใช่การกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 63 วรรคแรก ดังที่บางท่านเข้าใจแต่ประการใด ด้วยเหตุเพราะการใช้เสรีภาพ จะต้องถือหลักว่า ไม่ไปก้าวล่วงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นด้วย

ดังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 28 บัญญัติว่า บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน.....

สิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ตามที่กล่าวต้น แม้จะเป็นสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเพียงคนเดียว การชุมนุมของประชาชนกลุ่มหนึ่ง แม้จะมีจำนวนมากน้อยเพียงใด ก็ไม่มีสิทธิไปละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น แม้จะเพียงคนเดียวก็ตาม

การชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญ ในการใช้เสรีภาพ ตามมาตรา 63 ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แล้วการชุมนุมแบบกดดัน ที่มองว่าเป็นการชุมนุมที่ไม่โดยสงบและมีอาวุธ เกิดขึ้นมาด้วยเหตุผลอะไรกัน

คำตอบ ก็คือ เพราะผู้มีอำนาจในฝ่ายรัฐ ไม่ฟัง ไม่สนใจ บางท่านถึงขั้นบอกว่า เมื่อประชาชนเลือกตั้งผมเข้ามาแล้ว พรรคการเมืองของผมได้คะแนนเสียงจากประชาชนเป็นหลักสิบ ล้าน ถือว่าประชาชนเลือกเขาเข้ามาเพื่อตัดสินใจแทนคนทั้งประเทศ หรือมีอะไรก็ให้ไปพูดผ่าน สส แทน มิฉะนั้นจะมี ส.ส. ไร่ทำไร่

ชนวนที่นำพาสังคมไทย ไปสู่การชุมนุม หรือมีอบแบบกดดัน จึงเกิดขึ้น!

ถ้าฟัง และใส่ใจ และไม่เอาคะแนนเสียงประชาชนมาอวดทับกัน การชุมนุมแบบกดดัน ก็ไม่มีเหตุผล และความจำเป็นที่จะต้องไปชุมนุมในลักษณะเช่นนั้น

การชุมนุมสาธารณะ ในช่วงระยะเวลา 3-4 ปี ก่อนหน้านี้ จนถึงปัจจุบัน จึงเป็นการชุมนุมเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิ ตามที่กลุ่มผู้ชุมนุมต้องการ และอาจมีการกดดันในหลายๆรูปแบบ กับอีกฝ่าย เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ

การชุมนุมสาธารณะในเรื่องเกี่ยวกับปากท้อง เศรษฐกิจ นั้น หรือมีอบปากท้อง แก๊ว และป้องกันมิให้เกิดได้ ถ้าฝ่ายรัฐ หรือนายจ้าง รับฟัง ยอมรับการเจรจาพูดคุยกัน ระหว่างสองฝ่าย

แต่ในขณะที่การชุมนุมสาธารณะ ด้วยเหตุผลทางการเมือง ในยุคเวลาหลังที่ผ่านมา มักมีเรื่อง การกดดัน ด้วยวิธีการต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อกดดันให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ให้เป็นไปในทิศทางที่ฝ่ายตนต้องการ การเจรจาพูดคุย จึงอาจมิใช่วิธีการที่จะแก้ปัญหาได้ เพราะอีกฝ่ายต้องการใช้วิธีการกดดัน โดยใช้ประชาชนนำหน้า เพื่อหวังผลการเปลี่ยนแปลง อยู่แล้ว

การชุมนุมสาธารณะ ทางการเมือง ที่ผ่านมามีก่อให้เกิดวัฒนธรรมใหม่ในสังคมไทย ในเรื่อง การกดดันคู่กรณีอีกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รูปแบบการชุมนุมยอดฮิต รวมตัวปิดถนนเพื่อกดดัน จึง

เหมือนไฟป่าที่ลามจากการชุมนุมเรื่องการเมือง ไปสู่การชุมนุมสาธารณะเรื่องปากท้อง ด้วย การกีดกันก่อให้เกิดอารมณ์แห่งการเอาชนะกัน ทำให้วัฒนธรรมแห่งการถ้อยที่ถ้อยอาศัย ค่อยๆ จางหายไปจากสังคมไทยเรา

ท้ายสุดนี้ มีอบแบบกีดกัน ได้เกิดขึ้นแล้วในสังคมไทย และอาจจะมีต่อไปอีกเรื่อยๆ และอาจลามไปสู่กลุ่มประชาชนในแต่ละกลุ่ม ถ้าการกีดกันนั้นได้ผลอยู่ทุกครั้ง ในอนาคตเราอาจเห็นเด็กที่ไม่พอใจพ่อแม่ หรือ นักเรียน ที่ไม่พอใจครูในโรงเรียน ไปชุมนุมปิดถนน โดยอ้างว่าเพื่อเรียกร้องสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับผู้ใหญ่เขาบ้าง ก็ได้ซึ่งเป็นสมมติฐานที่อาจเกิดเหตุการณ์เช่นนั้นได้ เป็นต้น

แต่มีอบแบบไม่กีดกัน เกิดขึ้นได้แน่ในสังคมไทย ถ้าประชาชนทั้งหลายไม่ยอมต้องเป็นเครื่องมือทางการเมืองของพรรคการเมือง หรือนักการเมืองคนหนึ่งคนใด หรือบุคคลกลุ่มใด แต่ต้องให้พรรคการเมือง หรือนักการเมือง เป็นผู้รับใช้หรือเครื่องมือของประชาชน ในการนำพาประเทศไปสู่การเมืองที่ดีกว่าในโลกแห่งอนาคต เพื่อให้มีอบเป็นการแสดงออกซึ่งความต้องการอย่างบริสุทธิ์ของประชาชน ซึ่งจะมีวันนั้นหรือไม่..... คงต้องฝากให้สังคมไทยช่วยกันขบคิดกันต่อไป

นพดล ปกรณ์นิติ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์